

Előfizetési feltételek:

Év	16 frt — kr.
Félév	8 " — "
Negyedév	4 " — "
Havonként	1 " 50 "

Megjelenik minden nap, innap
utáni napokat kivéve.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Monostortecza a L. Bányai ház alatt.

MAGYAR POLGÁR.

POLITIKAI NAPILAP.

H I R D E T E S E K.

Hirdetési díjak.

Ötször hasábozott sor ára 6 kr
Hétyegdíj minden hirdetésnél 30 kr
Nagyobb hirdetéseknek külön kedvez-
ményt is nyújt a kiadó-hivatal.

Fiók kiadó hivatalok:

Tordán: Károly és Hurnathnál.
Deesen: Krémer Sámuel.
Enyeden: Vokál János.
Szamosújvárt: Csaszar testvérek.
Kolozsvártt: Stein J. és Demjén L.
M. Váshelyt: Wittich Józsefnél.

(1684)

A „Magyar Polgár” 1872-dik évi NAPTÁRÁNAK

kiadó hivatala (Kolozsvártt monostortecza Bányai háznál) elfogad mindenféle **hirdetéseket** feltűnő
jutányos árak mellett.

Egy egész oldal ára 8 frt.

Fél oldal ára 4 frt 50 kr.

Miután a Nagy Naptár **egy egész éven keresztül** a közönség kezén forog,
a hirdetésekre legalkalmasabb.

A hirdetések beküldésének határideje aug. 25-ike.

A kiadó hivatal kívánságra lefordítja a hirdetéseket, vagy egészen
fogalmazza azokat díjmentesen.

(1685)

Eladó birtok!!!

Hunyadmegyében, Déva város-
sában lévő belső-telek, hozzátar-
tozóival, — ugyancsak Hunyad-
megyében a **Benczenczi** részjő-
szág örök áron eladók.

Értekezhetni gr. **Teleky Gusztáv** urnál, Gyéresen.

Gross Károly fogorvos

Kolozsvárról

nóvember végeig Segesvárra
tette át lakását.

(1688) 3—3

Kerestetik

egy tapasztalt vendég-
lős a Nemessányi házhoz
(a kőszőlőnél). Értekez-
hetni **Tauffer József** óvári
kereskedésében.

3—3 (1689)

Fogak tisztán tartására

leginkább ajánlatos **Dr. J. G. Popp** fogorvos
Anatherin szájvize (lakik Bécsben Stadt Bog-
nergasse 2.) mint oly szer, mely semminemű ár-
talmas anyagot nem tartalmaz; a szájra keleme-
sen bat, a fogborkó képződését meggátolja, a fog-
fájdalomtól óv, s ha e baj már fellépett volna
rövid idő alatt meggyógyítja.

Ára egy üvegnek **1 frt. 40 kr.** o. é.
Kaphatók: Kolozsvártt; Volff J., Dr. Hincz
Gy., Engel J. és Binder gyógyszerészek és Karvázy
J. B. Hunyadon, Holczér gyógyszer. Tordán: Wolf gyógyszer.
Deesen: Krémer Sámuel, és Róth gyógyszer. Dávn: Bos-
nák és Gergely és Lengyel. Medgyesen: Polbert gyógyszer.
Nagy Enyeden: Oberth J. gyógyszer. M. Váshelyt.
Fogarasi D. Szászvároson: Leonhardt. Szász-Régenben:
Teckendorf, Wagner gyógyszerész. Biró M. gyógyszerész.
Csiky K. kereskedő. Károlyfehérvárt: C. Zengerl gyógy-
szerész. Traugott és Wachner. Zilahon: Weiss gyógyszer.
Sz. Somlyón: R. Társa és Ignác. Büszörmenyben: Lányi J.
gyógysz. Nagybanán: Papp gyógyszer. N. Károlyban: Jelli-
nek gyógyszer. Szinyér-Váralján: Gerber gyógyszer. Szeben-
ben: Sill Mihály. Mülör gyógyszer. Zóher, Steiner. Brassó-
ban: Fabik és Jekellius gyógyszerészek. Segesvárt: Fr.
Tótsch J. B., Missetbacher. Beszterceán: Dietrich és Flei-
scher, Tergovits Ed., Nussbeck; Textoris G. M. N. Almá-
son: Bech M. Gy. Szt. Miklóson: Mikó M. Sz. Udvarhegyt
Becási Em. Földvárt: Temmer E. Brassóban: J. V. Mül-
ler gyógyszer. Balásfalván: C. Schiessel gyógyszerész.

(1686)

Az EUROPÁ című

új szálloda Déesen piaczsoron

Szent-Mihály naptól kezdve bérbe adandó; továbbá ugyanazon épületben keres-
kedői boltoknak s raktáraknak alkalmas helyiségek.

Értekezhetni Déesen tulajdonos

NALÁCZY FARKASSAL.

(1687)

(3—3)

Fontos az építőknék!!!

Vizhatlan mész leszállított ár mellett
Kufsteini:

500 fontos eredeti hordókban mászása 3 frt 25 kr., ezen alól 4 frt.

PERLMOOSI CEMENT

egész hordóval 5 frt 25 kr., ezen alól 6 frt. mászása. Több hordó vételénél
kedvezmény.

KARVÁZY JOZSEFNél Kolozsvártt.

(1691)

19—*

Ásványos gyógyvizek Csiky Imre

fűszerkereskedésében Kolozsvártt.

1871. május 1-től az egész idényen át újra a legolcsóbban kaphatók a legtöbb-
féle bel- és külföldi frissított természetes ásvány-vizek, s a meg nem levők
kivánságra rögtön megrendelhetők.

Továbbá kaphatók mindenféle színű s elismert jósaú olajba tört és víz-fes-
tékek, mikből raktárom a legnagyobb mennyiséggel levén ellátva. a legol-
csóbban számíthatom.

Vidéki megrendelések az e célra készült edényekben bármily nagy
mennyiségben kívánságra azonnal teljesítettnek. A legnagyobb mennyiségű
kocsi-, bőr- és butor-lack. Figyelemreméltó bőrsir-lack, nyereg-szerszámok,
kocsi-fedelek és mindenféle bőr-tárgyak kijavítására igen ajánlható, mivel
a bőrt egész lágyan tartja, megfényesíti és vizhatlanná is teszi.

Árjegyzékkel, ugyszintén utasítással kívánságra bárkinek is díj nélkül
szívesen szolgál

Csiky Imre,

fűszer-, festék- és anyag-kereskedő, Kolozsvártt.

(1692)

18—

!!Olcso kávé!!

Finom tiszta kávé tiszta és jó bivaltejjel ha-
vonkénti előfizetés mellett, egy kis adag egy kif-
livel egy óra **csak 3 frtért**; egy nagy
adag egy kiflivel **4 frt** kapható.

Tauffer János.

czukrásznál
Kolozsvártt.

Somlyay László

fűszer-, bor- és csemege-kereskedésében
kaphatók.

Dréher Antalnak

kőbányai palaczk-sőrei.

Az erdélyi pinczeegyletnek

minden fajtájú **borai**, (szigoruan az egylet ár-
lapja szerént) nemkülönben aszszuszöllők, pezsgők,
bel- és külföldi **ásványos gyógyvizek**
és **soda-viz**.

Kétszer mángolt francia

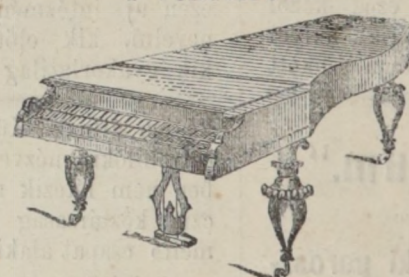
pergamen papir

befőttes üvegek bekötésére.

(1693)

Zongorák

és
Pianinok

a leghírnevebb bécsi gyárosoktól jótállás mellett
gyári áron kaphatók.

Triska Ferencz

zongoraárusnál,

Kolozsvártt hidutca 315. szá.

Minden javítások helyben és vidéken is fel-
vállaltatnak jutányos részvétellel. A tartósságért
kezeség vállalatik.

(1694)

16—100

Csere.

Egy kolozsvári jó családbeli fiu,
ki a gimnasiunban tanulni kíván, az
187 $\frac{1}{2}$ évben viszont fizetés nélkül, felvé-
tetik cserében adó-pénztárnok **Kraos-
mer Alajosnál Besztercezn.** Ugy
egy, vagy két jó magyar családbeli
gyermek is mérsékelt feltételek mellett
illő ellátásban részesülhet. A tisztelt
szülők e felőli szándékukat közölni szí-
vesen felkéretnek.

(1695)

3—3

(1696)

(3—3)

Cserefa eladás.

50,000 köb láb legvastagabb minő-
ségű építő fa és **500** öl tűzifa, a kolozs-
vári vasuti állomástól 2 $\frac{1}{2}$ mérföldnyire
csinált uton, **évenként eladó.** Ajánla-
tok a gróf Mikes-féle erdészeti igazgató-
ságnak Szent-Lászlón, u. p. Gyalu, czim-
zendők.

A Diána-fürdő árjegyzéke.

Egy 1. ső osztályú melegfürdő részében ruhával	50 kr.
2-ik " " " " " " " "	40 kr.
3-ik " " " " " " " "	30 kr.
" Szegény sorsuaknak egy fürdés	25 kr.
a szoba fűtése külön számíttatik	10 kr.
Egy gőzfürdő meleg és hideg zabanynyal, a szokott napokban és órákban	
u. m. kedden. csütörtökön, szombaton, vasárnapon, és minden inep-	
napokon, urak részére, valamint hétfőn, Szerdán, és Pénteken, nők	
részére	60kr

Előre rendelve egy külön gőzfürdőt mindennap egy óra után kettős	
ruhával	1 f. 20 kr
Egy hideg zabanyos fürdő ruhával	25 kr
" házhoz rendelt melegfürdő részében minden időtartamban 1 f.	20 kr
akadban 1 f.	

Ezeket kivül rendeltetnek különféle ásványos, u. m. kénkőves, vasas,
sós, todos, nem különben szappanyos, malátából, jó illatu fűvekből,
cserhajból, és több ilyszerű szerekből készült fürdők is.

Nagyobb kényelem végett főképpen gyengélkedők, egy vagy két fo-
gatú üveges-kocsi általi szállítással is van gondoskodva.

Előfizetés után több rendbeli fürdőkre, a fennebbi árak is leszállíttatnak. Az
intézet tulajdonosa sz. k. Kolozsvár város főorvosa 30 évi tapasztalása után min-
den bel és kül bántalmakban, főképp a hol a különféle jó hatású fürdők igényel-
tetnek, naponta a reggeli órákban rendel és a kellő utasításokkal szolgál, nem kü-
lönben szegényeknek is, délután minden, díj nélkül.

1697 24—25
A diána fürdő igazgatósága főlősegeinek tarja, az ezen intézetben oly kényel-
mesen ellátott tiszta szamosi meleg fürdőknek és gőzfürdőknek számtalan bántal-
makban való igen is jóltevő és sikeres hatásáról bővebben szót emelni, és csak is
azoknak rendes élvezetével mindenkinek saját meggyőződését obajtja.

Kolozsvártt, 1871-ben.

a Diana-fürdő igazgatósága.

A „Magyar Polgár”

előfizetési feltételei.

Egész évre	16 frt.
Félévre	8 frt — kr.
Negyedévre	4 frt — kr.
Egy óra	1 frt 50 kr.

Hirdetéseket a legutányosb áron elfogad

A M. Polgár kiadóhivatala.

KOLOZSVÁR, AUGUSZTUS 17.

Hazai történetünk nem bir felmutatni olyan válságos időszakot, midőn a tőkének a politikában olyan rut, olyan megdöbbentő, olyan lealázó szerep jutott volna mint éppen napjainkban.

A virilis szavazatjog olyan elatásnak baklővé se volt a majoritásnak, melyet lelkéből gyűlöl a deákpartnak minden önzérzetes férfja az ellenzékkel együtt, sőt nyílt titok ma már, hogy a minis-terium tagjai között maga Horváth Boldizsár is határozott ellensége volt, s míg benn a házban folyt az elkeseredett vita, addig ő exáncjának látta a folyosón várni be pártjának sophismáit.

Az aristocratia s a tőke emberei nem is mulasztották el szemére hányni Horváthnak e „példátlan magaviseletét.” A megbotránkozás általános volt, de azért a minis-teriumban a boldog hitben élt, hogy e megbotránkozás miatt még hosszú életű ember lehet e földön.

Míg a viták a képviselőházban folytak, sokkal kevesebben érdeklődtek e fogas kérdéssel, mint ma, midőn e törvény alkalmazásáról van már szó.

A kormánypart hívei, akik egykor akkora vívmányt láttak a virilis jogban, ma már közelebbről tekintve a dolgokat, kezdenek mind jobban jobban észre térni. A szeg kezd kiadni magát a zsákból!

Még senki sem élhetett jogával, ime már is látják, hogy ez institútio magában hordja a halál magvát születése percétől kezdve. Kezdi észrevenni, hogy e nagyszerű vívmányuk nem egyéb, mint arculcsapása minden józan igazságának, s a hatalmat olyan elemek kezébe adja, mely első sorban vagy rosszakarat, vagy tudatlanul használja fel.

A ki a magyar nemzet jellemét ismeri, az kétségtelesen látja, hogy ezen a virilis szavazatjog zátonyra fog jutni már a legközelebbi évek alatt.

Már számtalan a panasz az összeírásoknál — hát még ha az apróbb részletek kerülnek majd elő a bonczkés alá!

Helyesen írja a „Hon”-ban V. J. ur, hogy az adó — a virilis szavazat alapja — igen változókéony, s míg egyrészt az idő igen rövid, melyre az kiszabatik, s így évenként inog: másrészt pedig, a mi nem kisebb bajokat fog szülni, még a beállott idő (esztendő) adója sem bizonyos, és ha a virilis szavazatjog tekintetéből, valamely személyek körül nehézségek merülnek föl, s eldöntendő, kit illet e jog, vagyis ki fizet több adót, absolute meg sem lehet határozni; mert az adó-reclamatiók, kifogások által évek óta a törvényalkotás elcsúszott.

Statistikai adataim vannak arra nézve, hogy a pénzügyi hatóságokhoz benyújtott iratok közül 80% adó elleni főlészálalás s azok fele, vagyis 40—50% a nevezett közegek által is helyesnek találhatik, illetve a sérelem orvoslandónak mondatik ki.

Vannak adónévek, melyeknél csak a behajt hatóságok címén a kivételi tőke 6—10%—ka esik törles alá évenként. Általában tény pedig, hogy az adózók 50%—ka felszólal adója ellen, s ezek közül 40% a nagyobb adózók, s csak 10% foglal helyet a kisebb adózók közt. Tehát épen azok adója szokott

legkevésbé biztos alapu lenni, a kik a virilis szavazatjogra számot tarthatnak. Ez igen világos is, mert az ily egyének rendesen több nemű és több fajú adó alá esvén, ezen sokoldalúságnál fogva részint maguk nem nézhetnek adójuk alapos megszabása után, részint pedig a hivatalnok a sok alap összetévesztése és megzavarása mellett könnyen hibát ejt, illetve sérelmet okoz.

Meghatározandó volna továbbá minden előtt, vajjon a tényleg befizetett, vagy csak a kötelezőleg kiszabott adó fog-e a virilis szavazatjog alapjául szolgálni? Bármelyiket választjuk is, a dilemmát el nem kerülhetjük.

Ha a kiszabott adót vesszük alapul, a főbb elősorolt okok alapján nem authenticus mértéke ez a legtöbb adófizetésnek, mert a fél mulasztásai, a hivatalnok tévedései és hibái benne jelennek s évek után is kiigazítható, lejjebb szállítható, mi által az illető a legtöbb adófizetők sorából ki is eshetik.

Ha a tényleg befizetett adót vesszük a virilis szavazatjog alapjául, kétszeres hibát követhetünk el; mert a fél azt vagy a multa, vagy a jövőre is fizethette sőt e csekélyebb nehézségtől eltekintvén, a tényleg befizetett adó ellen még fenmarad viszeresete, illetve felszólalási és visszakövetelési joga.

De azon eset is eljőhet a mi leggyakoribb, hogy a most kiszabott adóját csak a később jövőben fogja kifizetni, s ekkor látszólag a kisebb adózók közé jut eme szempontból, jogát veszti, mert például ő csak egy évet később, de a kamatokkal fogja adóját törlesztetni. Hogy ez nem lenne igazságos, könnyen belátható, mert az a dolgon mitsem változtat, ha valaki ma fizeti le az esedékes adót vagy 10 hó múlva, de a tizhavi kamatokkal együtt.

Mi történik, ha valaki sok adóval jelöltetik ki, fizeti is egyelőre, s kap virilis szavazatjogot; s egy idő múlva jó- vagy rossziszeműleg elbukik, az adót egészen le nem tisztázhatja.

Mi történik, ha valaki virilis szavazatjogot nyervén, azt gyakorolta, s talán még gyakorolja is, midőn azután szépen reclamál és felére vagy negyedrre leírta azt; vagy talán ingatag alapon, tekerényes utakon ezer meg ezer forint adót íratna elő, hogy virilis szavazatjogot nyerjen, egy pár forinttal elküldheti a korteskedést maga részére a vesztegetés útján, s később leírta a sérelmes összeget.

Hát az indirekt adók mily állást foglalnak el e tekintetben, vagy azok egészen tekintet nélkül ha gyatnak? vagy csak részt és fajonként? Számos indirekt adó van, mely bizonyosságban igen megközelíti az egyenes adót vagy épen vele egy színvonalon áll, s ha valaki ebből egy jó csomót fizet, jogos-e, hogy a virilis szavazatjog tekintetében megelőztessek oly egyén által, a ki nála ugyan többet fizet egyenes adóban, de ő egy bizonyos nemegyes adóban talán husszor annyit ad az államnak; például: egy szeszgyártalajdonos és szeszkereskedő, egy dohány- vagy szőlőtermelő. — Ez a virilis szavazatjog gyártóinak azon elvével, hogy jogos, miszerint az, ki az állam terheit nagyobb mértékben viseli, jogait is nagyobb mértékben élvezhesse: — elcsúszott.

Vagy az egyes adónévek külön által, úgynevezett osztályai hogyan fognak egymással kiegyenlíteni? 1868. 26. t. cz. három classisú jövedelem-adóját. Hogy fog a II. osztályu jövedelem-adó az I. vagy III-osztályuhoz viszonyítani? Egyenlőnek nem vehető, mert már törvényhozással el van ismerve, hogy például 7 frt. II. osztályu jövedelem-adó, tekintetbe vévén a vele járó egyéb adókat, körülbelül 40—50 frt. I. osztályu adónak felel meg, hol a kincstár mellék adókat nem nyer, míg amaz okvetlen magával von ilyeket.

Eme rövid kivonata a virilis szavazatjog egyik akadályának mindenesetre eléggé feltüntetett azt, hogy ezen új intézmény aligha fogja azoknak bábjárját nevelni, kik előteremtették, és tudjuk hogy azok, kik gyakorlatilag végrehajtandják ezt, aligha kevés-

sé érzik magokat kényelmetlenül, mint Pilátus, midőn a Credoba jutott.

Es ugyan mit szólnak a kormány lapjai e savanyu szőlőhöz?

Igyekeznek jó képeket vágni hozzá, — mint az az ember, ki bor helyett véletlenül tintát ivott, de nem akarja hogy észrevegyék esetét.

De még savanyubb is lesz ez a szőlő jó urak — mert gonosz idők járnak az ilyen virilis gyümölcsök számára!

K. Papp Miklós.

Táviratok a külföldről.

Lemberg, aug. 15. A lengyel ünnepély diszklomával fényesen üttött ki.

London, aug. 15. Az Internationale értesíti az Angliában levő commune menekülteket, hogy az angol kormány úgy tekinti őket, mint politikai menekülteket; annál fogva kiadatásukat megtagadja.

Gastein, aug. 15. Beust másfélórát kihallgatáson volt Vilmos császárnál.

Bécs, aug. 15. Bismarck Beil kormánytitkárral holnap érkezik Gasteinba; az a hire, hogy Andrássy Gyula gróf is oda jön, s ott valószínűleg jelentékeny diplomatiai tárgyalások nyitlanak meg.

Simon Elek beszéde

főispán Filep Sámuel eskütele után a képviselői gyűlésen.

Tisztelt képviselői gyűlés! Azért hivatott mai napra a képviselői testület egybe, hogy a magas kormány ajánlatára ő cs. k. apostoli Felsége által kinevezett városi főispán ur beköszönésének és eskütételének tanuja legyen, a beköszönés megtörtént, az esküt főispán ur ezen gyűlés színén letette; ezen ünnepélyes szertartáshoz nincs más szavam, mint hogy az előttem szülő főbíró és városi kapitány urak szerencsekívánataikhoz csatlakozva, őszinte örömmel nyilvánítsam ezen kinevezéshez, meg van ez által tisztelve Kolozsvár városa, meg a polgári elem, s jutalmaztatott volt polgármesterünknek a város szolgáltatásán kifejtett több oldalú érdeme, s ez igen helyén van, mai demokratiai alkotmányunkkal megegyező kormányi cselekvény.

Egészen más kérdés azonban az, miként veszi a képviselői testület ezen főispáni beigtatást, miként az eskübevételt, mit mond a mai gyűlés jegyzőkönyvében? azt vélem, hogy a képviselői testület a ma történeteket minden észrevétel nélkül be nem jegyezheti, j-ga és kötelessége megvizsgálni ezen gyűlésnek, ha vajjon a főispáni beköszönés és eskütétel elfogadjával azon közhatalosi törvény, mely mai alkalommal vétetett legalább alkalmazásba, meg van e minden pontjaiban tartva. Nagy bámulója ezen közhatalosi törvénynek nem vagyok, mert leklem előtt még mindig kérdésnek marad, mit az idő és gyakorlat fog megfajítani, ha vajjon ezen törvény által a királyi hatalom a városoktól nem több jogot vett, mint a nemzeti adókat, ha vajjon a főispán a mai alkalommal, miként azt a városok védelmé alatt egy erős polgári elem megteremtve legyen, mely átvegye azon döntő szerepet, mely korunkban a közeposztály, az értelmiséget megilleti, ez mondom a jövő kérdése; miután azonban a közhatalosi törvény meghozatott, azt megtartani, a szerint eljárni polgári kötelességünk.

A képviselői testülethez érkezett miniszteri intézkény azt tudatja, hogy polgármesterünk városi főispánnak nevezetett, a főispán urnak küldött miniszteri intézkényben már több foglalatik, mert ebben az mondatik, hogy főispán ur ezen képviselői gyűlés színén az esküt, mely formulázva beküldött, tegye le, s működését kezdje meg.

En ezen eljárásban szabálytalanságot látok, mert a főispánnak beigtatását, tőle az eskűnek be-

vételét, s ezek után működésének megkezdését ezen gyűlés elébe utasítja, holott ezen ma fennálló képviselői testület mind ezekre nézve merőben illetéktelen, s azt feltételezi, hogy ezen képviselői testület a törvény által rábízott teendőben egy lépést teni, kifejezni nem képes főispáni befolyás nélkül. — A törvény nem ezen irányban rendelkezik, a 42-ik törvénycikknek az átmenetről intézkedő 91-ik § e rendeli, hogy jelen törvény kihirdetése után minden törvényhatóság közigyűlést tart, s a polgármester elnökelete alatt küldöttséget küld ki, ezen küldöttség tervet dolgoz ki a választókerületek alakításáról, a tisztai kar, segéd, kezelő és szolgaszemélyzet létszámáról, a fizetések mennyiségéről, az árvaügyeknek a törvényszéktől átvételéről; egyszersmind összeállítja a választókerületek választóinak névjegyzékét, elkészíti a legtöbb adófizetők névsorát sat. A küldöttség ezen munkálatai felett egy újabb közigyűlés határoz, s megállapodását megerősítés végett a belügyminiszternek terjeszti fel.

A 92-ik § meg azt mondja: a helybenhagyott határozatok alapján egy újabb közigyűlés megválasztja az igazoló és bírói választmány tagjait, megválasztja a választások vezérletére hivatott egyes küldötteket, kitűzi a választások határidejét, s egy általában megteszi mind azt, mit a törvény II-dik fejezete rendel.

Mindezen teendők teljesítését a törvény ezen képviselői testületre s ennek polgármesterére ruházta; a törvény 39-ik §-e nyilván rendeli, hogy akkor, a midőn a városi bizottság a most fennálló képviselői testületnek vezetése alatt megalakult, a városi főispán hívja egybe a közigyűlést, ennek elnöke a főispán, ő vezeti a közigyűlés tanácskozását, s teljesíti azontul a rá, mint főispánra ruházott kötelességeket.

Mindezekből tehát azt következtethetni, hogy a városi főispán hivatali functiója akkor veszi kezdetét, midőn ezen városi képviselői szervezetet önállólag, minden kormányközeg befolyása nélkül megalakította, az általa megalakított tisztai kar hatáskörét, munkafelosztását statutusai törvénybe foglalta; és midőn e bizottsági tagok megválasztását is minden lépéseketeken átvitte, ezért tehát szabályellenes eljárásnak tűnik fel, midőn a főispán arra utasítatik, hogy ezen közigyűlésben esküt tegye le, s működését kezdje meg; ez nem kevesebbet tesz, minthogy a főispáni, eddig városaink előtt ismeretlen intézmény már a szervezés előtt bevezetessék, s a város a maga önkormányzati ügyének megállapításánál is kormányi gyámkodás alá helyeztessék.

Nem különben áll a dolog a ránc parancsolt eskü bevételével, a közhatalosi törvény 71-dik §-e még az azután megalakuló városi bizottságnak is csak azt teszi kötelességévé, hogy az általa megválasztott tisztaktól vegye be az elszabott esküt, a főispáni esküről a törvényben sehol említés nem tetetik; ez egy a kormányi kinevezéstől függő hivatali lévén, esküjét a Felség, miniszter, vagy ezáltal kiküldött kezébe teheti le, de a jelen képviselői testület arra hivatva nincs, hogy a főispáni esküt bevegze. A törvényt úgy fejt mint alant meg kell látnunk, szigorúan kerülünk kell, hogy az se félőlől, se alulról meg ne sértsessék. Örökdünk kell különösen a felett, hogy a törvény által a városoknak megadott önkormányzati, önszervezési jog épen fenntartassék, s a kormány közegének befolyása csak ott vegye kezdetét, hol azt a törvény kijelente, megszabta.

Indítványom tehát az: mondja ki a tisztelt képviselői testület jegyzőkönyvileg, miként a főispáni beköszönést elfogadja ugyan, de azon értelemben, hogy a főispáni functio csak akkor veszi kezdetét, midőn a városi bizottság megalakulva lesz. Az eskütételt pedig bevette ezen képviselői testület csak azért, mivel erre a miniszter ő nagyméltósága által különösen kiküldetett.

helyének folytonos növekedése, mentől hosszabbak lesznek a németek összekötő vonalai. Ezeket apró szakitványok által kell a francia nép és franciturok ellen védelmezni. Francia siker esetében a németek visszatámaszkodással válaszolnak s ezek újra bosszura keltenek. Így mentől inkább lehetlenné válik a végső felizgatott francziák győzelme, annál kegyetlenebb, annál elkeseredettebb lesz a háboru.

A babona már most is szerepet játszik. Jósok lépnek fel s nagy szerencsétlenséget hirdetnek, melyre aztán annál nagyobb szerencse fog következni. A tömegek hisznek; az újságírók nem hisznek, de azért a jövődöléseket terjesztik és hiteltelenségeket titkolják. Különb-értelmes emberek Nostradamust lapozgat. Abban csak egy verset találtak, melyet a mai eseményekre lehet alkalmazni:

Par le decide de deus chéses batards*)
Nepveu de sang**) occupera le regne;
Dedans Lectoyre***) servut des coups de dards
Nepveu par peur pierla l'enseigne.

A németek, kik Párist bezárták, ezen központból kénytelenek minden irányban hadvállalatokat véghezvinni, részint hogy megtudják, mi történik a környéken, részint hogy az új csapatok alakulását lehetőleg akadályozzák. A Loire-vonalra van legnagyobb figyelmök és szükséges a Loire-nál erős állást foglalniok, ha azon felszabadítási kísérletnek, mely Franciaország délnyugoti szejletében szerveztetik, komolyan ellent akarnak állani.

Ez volt a harczó felek katonai helyzete szeptember végén.

A békealkudozások meghiusulása után szomorú kilátás volt ez mindkét részre. A francziák alig remélhettek győzelmet a sikon, míg a németek, kik a békét mindig távolabb látták maguktól eltűnni, új háborút szemléltek a távolban, mely Lotharingia és Elsass birtokáért talán nem leend oly szerencsés körülmények közt folytatva mint 1870-ben.

Nem egy német tekintett a háboru színhelyéről hazájára és kérdezte, hogy vajjon ily nagy erő megfeszítés a német népre nézve ádvós leend-e vagy pedig talán ezen háboru gyümölcsei sem fognak a várakozásnak megfelelőn, mint történt 1813-ban és 1815-ben.

*) A juliusi királyság és az 1848-iki köztársaság.
**) III. Napoleon.
***) Lotharingia.

Uj „Erdélyi Múzeum.”

Mutatvány Rüstow „az 1870—71-iki porosz-francia háboru” című művéből.

(Kiadja Ráth Mór, kapható Stein és Demjén könyvtárusoknál.)

(Vége.)

A háboru állása szeptember végén.

Iszeptember végén a német hadműveletek 3 pont körül összpontosulnak. E 3 pont Strassburg Metz és Páris.

Strassburg elesett; a csapatok, melyek támadásra fordítottak, felszabadultak és más feladatok megoldására használtatnak. Miután a németek kijelentették, hogy a békekötés után Elsass meg akarják tartani, ama csapatok feladata nem lehet egyéb, mint Felső Elsass és nevezetesen a még francia kézben levő Schlestadt, Neu-Breisach, Belfort várak megvédése. Még feltehető, hogy Elsass déli és nyugoti részében új francia hadszervezések vannak folyamatban, ezeket csirájukban el kell fojtani, a mi most talán csekély erővel lehetséges és így száguldo csapatokat kell a Rhöne és Saone-völgyben kiküldeni.

Metz augusztus 18-ka óta az első és második német hadsereg által be van kerítve; rendszeresen nem támadtatik meg, sem a bombázásra kísérlet nem tetetik.

A németek remélik a várat éhség által, mely szükségképen bekövetkezik, hatalmukba ejteni. Mert ha a vár bármily jól is láttatott el élelemmel, készletei már július végén és augusztus elején a nagy hadsereg által használtattak, és most Bazaine hadserege élemezésére szolgálnak, mely hadsereg számára nézve egy erős, mint Metz lakossága és rendes helyőrsége együttvéve. Mióta a sedani katasztrófa és Párisban a köztársaság kikiáltásának híre Metzbe eljutott, azóta, mint később meglátjuk, Bazaine tetleges ellentállása megszibódott. Azonban a németek a dolgok ilyenmő fordulatra nem számítanak, mert az okosság azt mondja, miszerint Bazaine még mindig egy kétségbeesett csapást kísért meg. Ezen körülménnyel fogva Metz előtt nevezetes erők maradtak lekövte; ezek semmi komolyabb kísérletbe, mely hosszabb időt vett volna igénybe, nem bocsátkozhatnak és mindig, a főcélt szemmel tartva, a szükség esetére

készen állnak. Különb-ily mellékvállalatok a metzi ostromlókra nézve nem is szükségesek, mert a közelben nem léteznek nevezetesebb pont, melyen a francia köztársaság kormányja valamennyire figyelemre méltó csapat alakítást próbált volna meg.

Páris szeptember 19-ke óta be van kerítve; egy gyors átadásra nem lehetett többé számítani. Miután a sedani katasztrófa első meglepetése elmúlt és a dolgok egészen új rendje támadt, melyet a tömeg elfogadott, miután a ferrières-i értekezlet a helyett, hogy egy közeli béke reményét keltette volna, inkább csak az úrt mutatta ki, mely már most Francia- és Németország közt támadt, mindezek után a németeknek Páris komoly ellentállása készen kellett lenniök; a támadás eszközeit előállítani pedig hosszabb időbe kerül. Ha az éhségre számítanak, akkor legalább is hónapokra lehetett tenni a zsarolás tartamát.

Ha a francziák a békére nem számítanak, akkor új hadseregeket, néphadseregeket kell alakítaniok, mert a császárból ugyszólván semmi sem maradt. Az újonnan alakítandó hadseregek feladata első vonalban csak Páris felmentése lehet.

A kérdés az, hogy mikép és hol alakíttassanak ezen új hadseregek. A németek által utalt része Franciaországnak alig tette az ország 1/7-részt. Azonban a németek által még el nem foglalt ország-részek közt az északiak a belga határszélén és a tenger mellett szűk területet képeztek; tehát nem voltak alkalmasak gyűpontul, szolgálni új hadseregek képzésére. Ezek Franciaország déli részére lettek utalva.

Déli Franciaországban két szeletet (Abschnitt) lehet élesen megkülönböztetni: a Rhöne területét, mely a Sevennekől keletre fekszik, és a Loire területét, mely azoktól nyugotra van és a Limousin hegyét és a Gironde medrét magába foglalja.

A keleti szelet Franciaország központjával soha sem volt oly szoros összefüggésben mint a nyugoti.

A ki a történelmet szigorúan vizsgálja, ugy fogja találni, hogy a válságos percekben ugyanazon ugyszólván lényeges esetek mindig ismétlődnek és a vizsgálót meglepik.

Bármily jó francia legyen is a Rhöne völgye, mindazáltal abban felleljük a görög gyarmatot és római tartományt. Egy nagy város támadt ottan, Lyon, mely Páris után Franciaországban legnagyobb város. Ehez jött egy második nagy város Marseille, mely

A kormány katonai tevékenysége kétségbeesett erőlködések jellemét ölti magára; a szenvedői a tömegek közé hat, melyeket mindenféle eszközökkel kell felizgatni; erre bő alkalmat nyújt a háboru szí-

Háromszék, aug. 10-én.

T. szerkesztő ur! Miután a „Pesti Napló” jónak látta Háromszékrol magának azt írni, hogy Háromszéken nincs baloldal, s még pedig abból induly ki, hogy a minisztereket tiszteletbeli bizottmánytagoknak megválasztották, legyen szives ön az „Ellenőrben” a következő helyreigazításnak helyt engedni:

Hogy Háromszéken volt, és jelenben is van baloldal, azt világosan bizonyítja azon egyszerű tény, hogy kebeléből két követ volt a baloldalak tagja, egészen ezen évig, a midőn a megfőspánsított Thury Gergely ur — a főispánság elnyerhetéseért átsapott a jobboldalra, más két követ pedig szintén baloldali programmal volt megválasztva és csak Pesten csaptak át — mert hát minden érdekük úgy hozta magával — kormánypártinak.

Sajnos tény ugyan, hogy épen Háromszék az a megye vagy szék, a melynek választó polgárai meglehetősen birka ttlelemmel nézik, hogy baloldali-nak választott követi miképen lesznek renegatok; de ebből ne tessék se a „Naplónak,” se másnak azt következtetni, hogy Thury ur kormánypártivá léte lével már egész Háromszék kormánypártivá lett! Mert bizony, bizony a család, ha nem is épen rögtön, de később mindenesetre igen nagy lehet. A jelenlegi viszonyok csak is annyit bizonyítanak, hogy a baloldal mindaddig tétlenül volt: nem szervezte magát, de majd meg lesz az is — nálunk Háromszéken is — s akkor bizonyára szilárd jellemű baloldali egyéneket fog Háromszék követekül megválasztani.

A mi a minisztereknek tiszteletbeli bizottmányi tagokká történt megválasztását illeti, arra csak azt jegyezzük meg, hogy ő excellentiákat nem Háromszék bizottmánya, hanem csakis néhány hivatalnok választotta meg, míg a bizottmányban a hivatalnokokon kívül más is jelen volt — az első pár nap — addig még csak meg sem merték említeni, hogy excellentiák tagokra is jó volna szert tenni, hanem csak midőn a végén néhány e végett visszamaradt hivatalnok volt még jelen, akkor történt meg az indítvány és választás egyaránt. (Ellenőr.)

Vádlevél Rochefort ellen.

Rochefort, író, a lapokban megjelent critical cikkek s újabb időben divatba jött modorban irt színművei által vonta magára a figyelmet, majd 1868-ban a „Lanterne”-t indította meg s ezzel a forradalmi-párt leghevesebb előharcosává lépett fel. Neve e korban lett általános ismertté, s népszerűséget különösen emelték azon események, melyek Noir Victor erőszakos halálához fűződtek, e naptól kezdve ő vitte azon zászlót, mely körül a fennálló hatalommal harcra kész elemek sorakoztak. 1869-n Páris 20 ik negyedében képviselővé választva, kedvenc emberévé vált a párisi népség azon osztályának, melynek gonosz ösztöneit dédelgette, lázongásai hajlamait bátorította úgy, hogy végre a nemzeti védelmi kormány is jónak látta őt felvenni kebelébe.

A párisi porosz ostrom alatt Rochefort mindinkább csatlakozott a forradalmi párthoz, kivált a kormányból, mely nem volt hajlandó az ostromolt városban egy második kormányt, a commune felállítását. Ez által nyíltan a commune hívének vallotta magát s a béke előzmények elfogadása után rögtön lemondott képviselői állomásáról is, azon ürügy alatt, hogy mandátuma be van fejezve, ez időben egyszerűen veszélyesen megbeszélve, Arcachonba vonult vissza, majd márczius vége felé felgyógyulván, áprilisban megindította „Mot d'Ordre” című lapját, mely Vinoy rendeletéből betiltatván, a commune életbelépését ismét megindult.

A lapban Rochefort többé semmi korlátot nem ismervén, szabad folyást engedett a törvényes kormány iránti gyűlöletének s e mellett bátorította a commune tagjait s befolyása oly határozott volt, miszerint azt lehet mondani, hogy a commune minden egyes rendelete a „Mot d'Ordre” megjelent cikkeinek kifolyása volt. Napi jelentéseiben fejtegette, minő eljárást lehetne legnagyobb sikerrel felkarolni a versaillesi hadsereg ellen, e mellett a képzelt siker fényes rajzolásával élesztette a felkelők reményeit, a legabszurdabb híreket közzét az összeütközésekről s a versaillesi hadak magatartásáról, melyekkel nagy mérvben felingerelte a felkelők kedélyét; elmondta, hogy a poroszok ostromserekeit engedték át a versaillesi kormánynak, hogy Mac-Mahon petroleumos és robbanó bombákat használt. Mindez világos igazolása tehát annak, hogy Rochefort polgárháborúra lázított. Midőn ilyenek előkészítve látta a párisi felkelőket minden szélsőségre, Thiers háza lerombolásának eszméjét pendítette meg a visszatorlasz egy neme gyanánt; figyelmeztette a népet az ezen épületben foglalt műkincsekre, figyelmeztette továbbá a többi miniszterek lakására is; a Vendome-szobor ledöntését nem ő hozta ugyan indítványba, de helyeselte az erre vonatkozó rendeletet s megelégedését fejezte ki, midőn a ledöntés megtörtént.

Ezután az egyházak kincseire hívta fel a felkelők figyelmét, követél, hogy a XVI. Lajos-féle vezekló kápolna leromboltassék, denunciatla a korona ékszerait, melyek a bankban vannak letéve, végül pedig fokozatosan haladván, a megkezdett uton gyilkosságokra bujtogatótt.

A commune ezután csakugyan tanácskozás alá veszi a kezesek mikép leendő kivégzését, azonban határozatának végrehajtásától mintegy önmaga is visszaretentvén, halogatja a borzasztó tény végrehajtását. Rochefort erre egy cikkben nem sokára oda nyilatkozik, hogy a megtorlás órája elérkezett, ha — ugymond a — Rapp sugárúti töltenygyár fölrobbanását csakugyan versaillesi kémei hajtották végre, ugy nem lehet elég szigorú megtorlás gyakorolnunk, ama banditák ellen s a párisi kormánynak soha se lehetne megbocsátani, ha gyors és példás igazságot nem szolgáltat.

E szavak világos provokációnak a gyilkosságra s hatása annál nagyobb volt, minthogy május 20. vagyis a versaillesi hadaknak Párisba történt benyomulása előtti napon jelent meg, midőn a felkelők közt a legnagyobb elkeseredettség uralkodott s a midőn egyetlen szikra elég volt, hogy mindent halomba döntsen.

És midőn a commune végőrája elérkezet,

megmaradt Rochefort a résen azok között, a kiket fanatizált? Nem; elhagyta őket; felismerhetlenné igyekezett magát tenni; álleveit vett fel s menekült.

A fölörölt tények alapján Rochefort Lucay író a törvényszék elé állítandó a következő vádak alapján: 1) Egy felüggesszett lap kiadását folytatta, 2) rosszhiszeműleg hamis híreket terjesztett s zavarta a közbékét, 3) polg. háborúra izgatott, 4) magántulajdon lerombolására bujtogatótt, 5) gyilkosságra ingerelte a tömeget.

A fejedelmi találkozásról a Bismarck halaja.

A táviró — ugymond a „Nordd. Allg. Ztg.” — szokás szerint csak laconicus rövidséggel említi fel, hogy Vilmos császár gasteini útjában Schwan-dorfbán bajor király ő felsége által fogadtatótt, ki onnan Regensburgig kísérte a császárt és hogy az ausztriai császár ő fíge Welsben a legszívélyesebben üdvözle, s az utóbbi társaságában Ischl-felé tovább folytatja útját, ott Ferencz József császárnak és feleségének nejeinek barátságos látogatást teendő. A távirati tudósításra kevés sor elég volt a két uralkodó találkozásának megemlítésére, mely találkozást meggyőződésséltt szerint egész Németország őszinte tetszéssel fogadott.

Nem kell conjecturalis politikuskann lennünk, vagy szokott műkifejezés szerint hallani a politikai fű növéstét, hogy tisztában legyünk a találkozás politikai és történelmi jelentősége iránt, melylyel a koronás fejedelmek e közvetlen kölcsönös üdvözlése birt, s e jelentőség annál melyebb, minél nagyobbak és fontosabbak azon politikai érdekek, melyek az uralkodókban megtestesülve vannak.

Igen emlékeztet történelmi pont azon pillanatra is, midőn Bajorország fiatal uralkodója, kinek magasztos kezdeményezése adta az első lökést a nagy német birodalom és a császári méltóság felélesztésének, — saját országában először üdvözlé a német császárt, ezzel egyszersmind a német nemzet ügy iránti tiszteletének újabb kifejezését adott. A német császár és a szövetséges tartományok nagyságára második uralkodójának e szívélves találkozása újabb biztosítékát nyújtja az ősszes német nép előtt fejedelmek azon nemzeti érzületének, és szilárdul megállapított egyetértésének, mely a nemzeti egység nagyszerű épületét felebb emelni törekszik.

Vilmos császárnak Ferencz József császárral való találkozása azonban jóval tulhat Németországra határain. Bár csak udvariars látogatás az egész, melyet a császári nagybátyja tesz császári őssenek és családjának, s bár a politikának semmi köze hozzá, a mi abból is kitetszik, hogy a két uralkodó legfőbb tanácsai távol vannak: mindamellett is kezességet nyújt a fejedelmi rokonok szívélves találkozása népeinek arra nézve, hogy az uralkodók személyes hajlamai csak megszilárdításra szolgálnak népeik barátságos viszonyainak, és azokat szorosabbá fűzik; ez pedig a mostani realpolitikus korszakban a békét szerető szomszédnépeknek csak megnyugtatósra szolgálhat.

A „M. Polg.” eredeti távirata.

Feladatott Pesten auguszt. 17-én 10 óra 30 p. d. o.

Erkezett Kolozsv. auguszt. 17-én 10 óra 40 p. d. u.

Az orosz csár kijelentette a franczia követnek, hogy Orosz és Németország közt semminemű szerződés nem létezik.

Kiew környéken borzasztó tüzvészek pusztítanak.

HIRHARANG.

= Előleges figyelmeztetés a polgári iskola megnyitására. A kolozsvári városi polgári iskolában, melyben a következő isk. évr. máj a 21k osztály is fől lesz állítva, az új tanfolyam f. 6. szeptemb. hó 4-én kezdődik. Az erre szőlő beiratásokat a t. szülők, szeptember 1-ső, 2-ik és 3-ik napjain, délelőtt 9—12 óráig, az intézeti helyiségben (külső toront-cza, Bogdánffy bástya) eszközölthetnek. Ugyan e napok délutánjain lesznek az új növendékek felvételi vizsgái. Tisztelettel kérem az illető t. szülőköt és gyámokat, sziveskedjenek a beíratásra személyesen megjelenni. Kolozsvárt, 1871 augusztus 16-án Váradi Károly, igazgató-tanár.

* Mibe kerülhet nálunk a város gázszali kivilágítása? Nem tudunk reá határozott feleletet adni, de tájékozássul fölemlítjük, hogy a sokkal nagyobb s 32 ezer lakossal bíró Arud városa az utczák kivilágítására 4321 frt. 60 krt. költött el; egy év alatt.

(ma.) **A görög királyi kormány** Pesten görög consulatust állítván fel, ügynökévé Haris Sándor pesti ügyvédet nevezte ki. A kereskedelmi miniszter felhívja a hatóságokat ezen ügynöknek működésében lehetőleg támogatására.

(ma.) **Dobokamegye területén** a telek-könynek kibírdetésére f. évi oct. elseje tüzetett ki határidőül. A megyei telekkönyvi személyzet egyszersmint egy 700 ft. évi rendes fizetéssel ellátott telekkönyvvezető-ségdi, 500 frt. fizetésű, egy személyben egyesített ígtatói s kiadó s egy 400 firtal díjazott írnioki állomással szaporítottatik.

* Gróf Péchy Emánuel királyi biztos ő excája jelenleg Bécsben van. A legújabb hírek szerint csak e hó végén, vagy a jövő hó elején fog haza térni.

* Fogarasy Mihály püspök ő excáját sokan azzal gyanúsították, hogy ő is csatlakozott a csalhatatlansági dogma elismeréhez. E hírt ismétlé a „Vaterland” is. Az igazság érdekében megemlítjük, hogy az „Egyházi és iskolai heti lap” mely tudvalegőleg a Fogarasy organuma, e hírt határozatlan megczafolja. Örülünk rajta.

* Káldy Gyula, színházunknak egykori kedvenc karmestere e napokban vezette ottárhoz Dekány Teréz k. asszonyt a Pollinus színtársulata egyik tehetséges operette énekesnőjét.

(ma.) **Az országúton** járó fuvarok egymás elől kitérésének rendőreleg és országosan leendő szabályozása iránt egy törvényhatóság részéről tör-

tént javaslatlétel alkalmából, egyetértőleg a közmun-ka- és közlekedési miniszterrel, a belügyminiszterium figyelmezteti a törvényhatóságokat, hogy addig is, míg a közuntakn való közlekedés törvényhozásilag szabályoztatni fog, az e részben Erdély területére nézve fennálló szabályzat, nevezetesen a volt erdélyi helytartóság által kibírdetett utrendőri szabályok, s ezek ide vonatkozó 9-ik §-a („Minthogy szabálytalan kitérésök gyakran okoznak szerencsétlenségeket, s különben is a kereszthez hajtások az utakat nagyon rongálják, a kartámaszokat, hidpárkányzafokat megsértik, ezenel rendeltetik, hogy jövőben mindenki-nek a nyerges ló felé, azaz balra kell kitérni, s hogy oly hidakon, melyeken csak egy szekér mehet egyszerre át, mindig azon szekér hajtasson keresztül előbb, mely szélesebb, s mely illetőleg leginkább meg van tarhelye”) kötelező erővel bír, miért is annak tartalma újólag kibírdetendő, s pontos végrehajtása szigoruan felügyelendő.

* Törvénykezési csarnok. Kolozsmegye törvényszékénél jelen év augusztus 12-én tartott vég-tárgyalásnál elnököl Mátthé Gerő t. ülnök. Köz-ügyészség részéről jelen volt Keresztes Árpád al-ügyész. M. Anna, M. Péter, M. Szávéta és T. Maf-tej egyezőleg állítják azt, hogy 1869 szeptember 20-án m.-dombi Leuka Lup Muresán Annát, midőn ez Tusonból haza Kis-Czég felé menendő volt, erőszakosan letartóztatta és saját házához vitte, s ott azon nap délutánjától másnap délig önhatalmilag személyi szabadságában jogtalanul korlátozta, azért, mert nevezett nő birtokában egy általa elvesztett 2 véka lisztet megtalált. Vádlott azt állítja, hogy oly részeg állapotban volt, hogy ezen egész tényre, mint álomra emlékszik, arról pedig mit sem akar tudni, hogy a nő állítása szerint őt nemi ösztöne felhasználására is kényszerítette volna. A tanuk valamennyien vádlott fel-tűnő részeg állapotját igazolják, s azt, hogy oly garáz-da volt, hogy a kiszabadításra irányzott minden lépé-sék meghiúsult, s egyedül férje állit ellenkezőt, de ez fogva tartott neje érdekében csak másnap járt ott, kinek sikerült is a kibocsátatást, ha még akkor is harag közt, kieszközölni. Az orvosi vélemény szerint semmi oly nyomok a nőn feltalálhatók nem voltak, mik az állított küzködés közt létesült sebekre mu-tatának, s maga a nő által egyoldalul állított büntényt sem képzeli a nő előrehaladott kora miatt feltehetőnek a megkísértésre. A végtrágyaló bíróság, tekintettel vádlott eddigi feddhetlen életére, a nyil-vános erőszakoskodási büntény vádjá alól, tekintettel a létezett beszámíthatlan állapotjára, feloldotta, azon-ban az ittasságról 14 napi fogságra ítélte el. Maro-sán Anna és Marosán Szavétát pedig, kik a talált lisztet tanuk figyelmeztetése ellenére birtokukban megtartani igyekeztek, mint csalási hákákat, külö-nkül 2 napi fogságban marasztalta el. Vádlottak az ítéleten megnyugodtak.

— A szegedi várból. Ily cím alatt figyelemreméltó cikket olvasunk Dárday Sándortól a P. N.-ban. A szegedi bünyűgek tárgyalása, ugy-mond a többi közt teljesen eltér rendes fenytő tör-vénykezésünktől; tekintve azonban, hogy a kir. biz-tos hatásköre 10—12 törvényhatóság területére ter-jed, a bünyűesek hálózata pedig évtizedekre vezet vissza és 700-nál több bünyűes egyén cselekvényei szoros összefüggésben állnak, alig képzelhető más-ként azon monstruosus bűnper lebonyolítása, mely-nél f. évi január hó 1-éig 111 rablógyilkosság, 525 rablás, 16 gyújtogatás, 1264 betöréssel párosult lo-pás, 21 szikkasztás, 38 orgazdaság és 166 hivatalos hatalommal visszaélés és bűnpártolás esete, összesen tehát 2242 bünyűg vétetett vizsgálat alá. Magában véve már a vizsgálatok áttekintése felette nagy ne-hézséggel jár, ha meggondoljuk, hogy egy-egy vizs-gálati fogoly azon 2000-nél több s különféle bűn-ügy közül 2—3 esetben, egy másik ismét 20—25, némelyek 50—70 esetben részesek, minden egyes esetnél pedig részint ugyanazon, részint más más cinkostársakkal. Érdekesek e tekintetben Lautsik fővizsgálóbíró urnak táblázatai, melyeket találón „Sybiliták”-nak nevezett el. Ezen táblázatokban fo-lyó szám alatt soroltatnak fel az egyes főbűnyűesek a bűnrészeseknek névjegyzékével, és minden egyes bűn-részes nevénél, külön rovat alatt idéztetik azon bűn-esetek folyó száma, melyekben ugyanazon egyén szintén részt vett. Ebből ítélhetjük meg, hogy már maga ezen monstruosus bűnper technikája mily rend-kívüli nehézségekkel jár. Lautsik fővizsgáló bíró urnak tulajdonittatik az eddigi eredmény oroszlan-része, és ő csakugyan a bünyűvizsgálók s nyom-zások lelke; csak hogy a vizsgálat, mint politikai hatóság részéről felelősség nélkül eszközölthetik. A vizsgálobíró ugyanis nem a törvényszéknek, hanem a kir. biztosnak van alárendelve. Az eddig kiderített készpénzbeni károsszeg 912,240 frt; lopott ló 1131, szarvasmarha 784, sertés 438, juh 6204. Ennek ellenében a letartóztatott egyéneknek lefoglalt va-gyona becsérték szerint csak 254,000 frt-ra megy. A halálózsban nem nagyobb 6%, nál, rendes országos fegyházainkban pedig a halálózs többnyire 4% ot teszen ki. Feltűnően gyakoriak azonban az öngyil-kosságok esetei, melyeknek száma már 8-ra megy. E szomoruan érdekes statisztikai adatok után szépen fejtegeti, hogy a büntől nem a halálbüntetés, hanem a büntetés elkerülhetlensége tart vissza. A szegedi pöröknek nagy befolyást tulajdonit büntető jogi po-litikánkra. Végül számbavevén, hogy a most egy időben több száza menő büntetések elítélésével 1000 re fog azoknak száma rugni, kiknek jóformán senki sem fogja gondját viselni, — felhívja a kor-mány figyelmét, hogy a kormány hatóságilag örköd-jék az elítélteknek árvi felett, mert különben a szegedi bünyűgek tárgyalásának nyomát még bujább konkoltyusok jeleznek.

— Perzsiából a Szt. Peterb. Vjedem. bor-zasztó közleményeket hoz. Ott a cholera és dögá-lál ezrenként pusztítja a lakosságot s nincs orvos a ki a szerencsétlen betegek sorát enyhítené. Gyógyít-sról szó sincs s ezek apólas nélkül hullnak el. Az éhség pedig oly borzasztó fokra hágott, hogy a la-kosok a hullákat használják eledelel s a hatóságok katonaságai kénytelenek őriztetni a temetőket és a friss sírokat.

* A magyar kir. sorsjegyek legutób-bi húzásán (aug. 14-én) a következő kihúzott szá-mok nyertek. (Minden sorszám 50 nyerőszámmal tar-talmaz.) 236, 389, 865, 1437, 1697, 2056, 2262, 2614, 510, 4269, 4410, 4944. Kihúzott nyerőszá-mok: sorsz. 1437, nyerősz. 35, nyeremény 250,000 frt. Sorsz. 2614, nyerősz. 2, nyerem. 25,000 frt. Sorsz. 865, nyerősz. 46, nyerem. 5000 frt. Sorsz.

4410, nyerősz. 41, nyerem. 1000 frt. Sorsz. 4410, nyerősz. 20, nyerem. 1000 frt. Sorsz. 3610, nyerősz. 42, nyerem. 1000 frt. Sorsz. 4410, nyerősz. 15, nyerem. 1000 frt. Sorsz. 1437, nyerősz. 19, nye-rem. 500 frt. Sorsz. 389, nyerősz. 48, nyerem. 500 frt. Sorsz. 865, nyerősz. 37, nyerem. 500 frt. Sorsz. 2614, nyerősz. 8, nyerem. 500 frt. Sorsz. 4269, nyerősz. 30, nyerem. 500 frt. Sorsz. 1697, nyerősz. 24, nyerem. 500 frt. Sorsz. 4269, nyerősz. 3, nye-rem. 500 frt. Sorsz. 1437, nyerősz. 42, nyerem. 500 frt. Sorsz. 865, nyerősz. 42, nyerem. 500 frt. Sorsz. 4269, nyerősz. 13, nyerem. 500 frt. Sorsz. 389, nyerősz. 38, nyerem. 500 frt. Sorsz. 389, nyerősz. 46, nyerem. 500 frt. Sorsz. 865, nyerősz. 3, nyerem. 500 frt. A kihúzott sorszámok többi számainak mindenike nyer 108 frtot. A kihúzott számokra eső nyeremények hat hónappal a húzás után az eredeti sorsjegyek átadásá mellett a követ-kező pénztáraknál vehetők fel: Budán a m. k. köz-ponti állampénztárnál, Bécsben a bécsi bankegylet és a cs. kir. földhíntézet pénztárainál, továbbá a pesti, aradi, debreczeni, egri, győri, kassai, nagy-váradi, nyitrai, pécsi, pozsonyi, soproni, szatmári, szegedi, temesvári, zombori, kolozsvári, nagyszebeni és brassói adóhivataloknál.

T. és felelős szerkesztő K. PAPP MIKLÓS.

Nyilvtér *)

Alosik, aug. 8.

Sándor Gergely jegyző a „Magyar Polgár” 162. számában Alosikról megjelent közleményt oly színben akarja a t. olvasóközönség előtt feltüntetni, melyen át az ő ártatlansága tisztán tükröződjék visz-sza. Nem rossz, de hálátlan törekvés, mert a mód ha-mis, s a nehézség óriási; midőn elferdítésekkel és rá-galmakkal lép fel a sajtó terén, hol nehéz haladni, ha az ember, mint ő, a sajtó hivatását nem fogja fel. E téren ugyan lehet ártatlant játszani, de azt be-is kell igazolni. A kérdéses közlemény figyelmeztetni, javítani és menteni akart, s mitsém tartalmaz egye-bet, mint azt az ő és a kalaposok magán s nyilván-os helyeken tett nyilatkozataikból e vidék tudja. A kalap írtatóit itt mindenki szíltében beszéli, de azért kérdőre még senki nem vonatott, s ezzel csakugyan lenne is baj, miután a kalaposok itt és a vidéken nyílt torokkal kiáltják, s kiállván a büntetést, miért is titkolnák? Tehát hivatalos titkot elárulni, mivel S. G. van vádolva, szükség nem volt, de a dultó ur-nak sem kellett olti nevet felvenni.

A szennyes mult nem szenvedély- vagy téve-désből említtetik fel, s ezt más is tudja, hogy rossz apának lehet jó gyermeke; azonban mivel a vásári tolvajlás nagy mérvű kiterjedést nyert, s az orgaz-dasággal S. G. és anyja gyanúsítottak; a multat, mely a szerencsétlen áldozatokat hozá, nem lehet sző nélkül hagyni, s élnék kifejezést kelle adni azon ohajnak, hogy az igazság napfényre jöjjön, és ha le-het, S. G. is a sulyos vádtól felmentessék. Ebben semmi sértés, hisz igaz, nemde? S. G. sem tagad-hatja, hogy anyjával együtt elítéltetett? Kivánatos tehát, hogy különösen egy f. előjáró, legkivált pe-dig S. G. tisztázza magát, mert őt a még semmi esetre meg nem érdemelt jegyzőségre a község azért emel, hogy szeplőtlen jelleme, s élte által a multa fátyol vettesék, s a család a közbecsülést megsze-gezze. Ha tehát S. G.-t gyanu terhelé: a közvéle-ményt nem gunyirat, hanem mentő eszköznek kell vala tekintenie, mert az ő ártatlanságának kide-ritését élnék ohajtja, — azért meg aztán ne nehez-teljen; ha a büntől fél valaki, mert van ok rá.

A közlemény az ítéletet nem éretlen korában érinté, hisz az kihirdetettett, s ha jogerőre emle-dik és S. G. bezáratik, akkor egyebet írunk. Ez csak is figyelmeztetés vala, mert ily körülmények között rossz apának lehet rossz gyermeke is. A választó azt feltételezi, hogy az érett, pedig az ily érettségre nem szükségeltetik ügyvédi diploma. A népszerű tisztség megrettenése, mely gondolat éretlen főben nőtt gomba, legkevésbé sem czéloztatik, hanem azért hoza-tott fel a figyelem, hogy a közvélemény várakozása, s a közérkölség kívánalmának minél hamarabb elég legyen téve, annyival inkább, mert ha már nyulat kell ugratni, mint hogy kell: az aljegyző ily gyanu-ban nem mostani mákos, s azért szellőzteték a ka-lapügy; hogy ugy ne járjon, mint a fancesika ügy. Ugyanis S. G. a szent-imrei papir-gyárból 1862-ben ellopott, s újból is elrabolni szándékol rongy dolgá-ban, mely alkalommal a tolvajlást észrevevő legény-nek karja is nehezen megvágatótt, gyanúsítottán, bepanaszoltatótt, a vizsgálat megtörtént, de ítélet még nincs, s hol hever az ügy, nem tudhatni. Re-mélni lehet, hogy a t. törvényszék, mely az ügy tu-domásával bizonyosan nem bír, e tekintetben a szük-séges lépéseket megteendi. Nehogy tehát a kalapügy is ezen uton vándoroljon, szükség vala ezt a nyilván-osságot előtt megemlíteni, mert ha S. G. családí kö-rében bolog, más is szeret legalább nyugodt lenni, hogy külső sugallat se zavarja.

Rágalom, hogy a község erkölcsisége ellen van a felajdulás, inkább a gyarapodó tolvajlás ellen, s a fattyukínövésű üdvös lemtészése czéloztatik. Ha ő ártatlan, miért fedelé el a kibűnhőd 7 tagot? Nem kell a község, még pedig idegen község köpenye alá bujni, hisz ki tette S. G. t. sz.-györgyi jegyzőnek, honnan írja védiratát? Ezt az a példás erkölcsi köz-ség neki meg nem köszöni, s hiszem, hogy e téren ünnepélyesen tiltakozni fog, s ezt a közvélemény kö-veteli is.

A dultóli éltelketlenségét a t. tisztség veszi fel a kesztűt, mert az illető dultó másodsorú is az küldé ki, s így az alkotmányról fogalom olyan, mint a Zs.-é a constitutióról, midőn mondá: a constitutió-ban áll, hogy a mi az enyim, az enyim, a mi a tied, az is az enyim, s ezt a választóról tanulhatni el...

A közleményre szórt vádakat aljas rágalomnak nyilvánítván, a döntő ítélet eredményét, melynek köz-lését S. G. oly nagylelkűleg igéri, a közvélemény, és én is várom.

Ma csütörtökön Pleitner és Messner tiroli énekes társulata a Komló-kertben tartja előadását. Kezdeté 8 órakor. Bementi díj 30 kr.

Egy külföldi középkoru képzett férfi ajánl-kozik házi tanítóul helybe vagy vidékre. ki a fran-czia és német irodalmi nyelvben óhajt oktatást adni.

*) E rovat alatt megjelenő cikkek a szerkesztőség sem-mi felelősséget sem vállal.

Szerk.

